

Монгол Япон хэлний нийлмэл өгүүлбэрийн холбох нөхцөлийн тухай /Шалтгааны утгат нөхцөлийн хүрээнд/

Т.Нарангэрэл⁵⁶(МУИС, ШУС)

Товч утга: Гадаад хэл сурч буй хүн хэлэхүйн дөрвөн чадвар болох сонсох, ярих, унших, бичих чадварыг нэгэн жигд хөгжүүлэх шаардлагатай. Үүний тулд зайлиггүй судлах ёстой зүйл бол тухайн хэлний хэл зүйн дүрэм юм. Дүрмийн хэрэглээг зөв ойлгож, хэрэглэж хэвшээгүйгээс өөрийн үзэл бодлоо буруу илэрхийлэх, харилцагчтайгаа үл ойлголцох, найруулгын алдаа гаргах гэхчилэн олон бэрхшээл тулгардаг. Энэхүү өгүүлэлд монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын шалтгааны утгат нөхцөл, япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “-to, -ba, -tara”- г хоёр хэлнээ хэрхэн дүйж орчуулагддаг болохыг утга зохиолын жишээнд тулгуурлан гаргаж ирэхийг зорьсон юм.

Түлхүүр үг: Монгол хэлний нийлмэл өгүүлбэр, япон хэлний нийлмэл өгүүлбэр монгол хэлний үйлийн тийн ялгал, япон хэлний болзох нөхцөл, япон хэлний туслах үйл үг, 助詞-joshi、副助詞-fukujoshi、条件表現 - Jōken-hyōgen

Монгол хэлэнд нэрийн болон үйлийн тийн ялгал хоёул байдаг бол япон хэлэнд зөвхөн нэрийн тийн ялгал байна. Харин үйл үгийн нөхцөлийг **үйлийн холбох нөхцөл, холбоос үг** гэнэ. Хэдийгээр япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “-to, -ba, -tara”- г олон эрдэмтэд холбоос, холбоос үг гэж үздэг боловч 砂川有里子 “日本語の文法の辞典”、沖森卓也—林義之 “図解日本語” зэрэг бүтээлд “Эдгээр нөхцөл нь үйл үгийн хувилгах нөхцөл юм” гээд үйл үгийн “-to, -ba, -tara” хэлбэр хэмээн тэмдэглэсэн нь холбох нөхцөл мөн гэдгийг баталж байна.

Япон хэлний өгүүлбэрийг монгол хэлний адил энгийн ба нийлмэл гэж ангилна. Өгүүлбэрт хэдэн өгүүлэхүүн байгаагаар өгүүлбэрийн тоог тодорхойлно. Япон хэлний нийлмэл өгүүлбэрийг зэрэгцсэн нийлмэл өгүүлбэр, хавсарсан нийлмэл өгүүлбэр гэж⁵⁷ ангилах ба гишүүн өгүүлбэрүүд адил тэгш эрхтэй бол **зэрэгцсэн нийлмэл өгүүлбэр**,

〔並立節〕 үйл үг нь араасаа“**の-no, こと-koto**” зэрэг үгсийг авч нэр үгийн үүргээр орсон бол **нэрлэсэн өгүүлбэр**〔名詞節〕, гол өгүүлбэрийг тодотгох үүргээр орсон гишүүн өгүүлбэрийг **тодотгол гишүүн өгүүлбэр**〔連体節〕, хэл, бодол санааг илэрхийлсэн гишүүн өгүүлбэрийг **байц гишүүн өгүүлбэр**〔引用節〕 гэнэ. Зэрэгцсэн нийлмэл өгүүлбэрээс бусад бүх гишүүн өгүүлбэр нь өгүүлэгдэхүүн гишүүндээ захирагдах бөгөөд нийтэд нь **хавсарсан нийлмэл өгүүлбэр** (従属節) гэж нэрлэнэ.

⁵⁶ МУИС-ийн ШУС, Ази судлалын тэнхим, магистрант

⁵⁷ 村田水恵 “入門日本語の文法”

Япон хэлний тодотгол гишүүн өгүүлбэрт гадаад холбоо хамаарал, дотоод холбоо хамаарал гэсэн хоёр зүйл байх ба гадаад холбоо хамаарал нь аливаа нөхцөл байдлыг шууд илэрхийлэх бол дотоод холбоо хамаарал нь цаанаа ямар нэгэн далд утгыг агуулж байдаг байна.

- Дагалдах нөхцөл байдал илэрхийлэхэд “*ながら*-nagara、*て*-te、*たまま*-tamama” гэх мэт нөхцөл, холбоос үгийг
- Зорилго, хүчин зүйлийг илэрхийлэхэд “*ために*—tameni”, мөн зорилго илэрхийлэхэд “*ために*—tameni、*ように*—youni” холбоос үгийг ашиглана.
- Болзол буюу нөхцөл байдлыг илэрхийлэхэд “*と*-to、*ば*-ba、*たら*-tara、*なら*-nara” холбох нөхцөлийг ашиглана.

Япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “*と*-to、*ば*-ba、*たら*-tara” -ийн тухай

市川保子 (2009)

小川誉子美口三枝令子 (2004)

小川誉子美口三枝令子 (2001)

Ц.Онон (2011), Р.Баттогтох, Б.Болормаа (2009) зэрэг эрдэмтэн, судлаач нар судалж шинжлэн өөр өөрийн дүгнэлтээ гаргажээ.

Энэ удаа монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын шалтгааны утгат нөхцөл, япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “to”, “ba”, “tara”- г хоёр хэлнээ хэрхэн дүйж орчуулагддаг болохыг утга зохиолын жишээнд тулгуурлан гаргаж ирэхийг зорьсон юм.

Япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “-to, -ba, -tara” нь япон хэлний тодотгол гишүүн өгүүлбэрийн нөхцөл байдал заасан гишүүн өгүүлбэрийг холбодог ба монгол хэлнээ орчуулагдахдаа монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нэлээд хэдэн нөхцөлтэй утга хэрэглээний хувьд тохирдог боловч япон хэлийг сонирхон судалж байгаа хүмүүс тэр бүр яг ямар тохиолдолд, ямар утга илтгэхэд тухайн нөхцөлүүд хэрэглэгддэг болохыг мэддэггүйгээс үгчлэн, тааж орчуулах явдал цөөнгүй тохиолддог. Тийм учраас япон хэлний уг гурван нөхцөлийн салаа утга, хэрэглэгдэх нөхцөл байдал зэргийг бага зэрэг тодрууллаа.

Хүснэгт 1: “-to, -ba, -tara”-ийн хэрэглээ

用法-Хэрэглээ		条件表現- Нөхцөл	用例-Жишээ
Ижил нөхцөл байдал Х байвал дагаад заавал Y гардаг.	Хууль, дүрэм журам	ば	春が来れば、花が咲く。Хавар болвол цэцэг дэлгэрдэг.
		と	春が来ると、花が咲く。Хавар болонгуут цэцэг дэлгэрдэг.
Таамагласан, төсөөлсөн нөхцөл байдал Хэрвээ х байхын бол у гарна.	Хэлэх, ойлгуулах, гуйх хүсэх	たら	もし、いい雑誌があったら、買ってきてください。Хэрвээ сайн сэтгүүл байхын бол худалдаж аваад ирээрэй.
		ば	もし、聞きたければ、貸してあげますよ。Хэрвээ сонсмоор байвал түр зээлүүлэе.
	Хэвшил, заншил болсон зүйл	と, たら	兄は冬になると、毎年スキーに行く。Ах өвөл болохоор жил бүр цанаар гулгахаар явдаг.
Баталсан шийдвэрлэсэн нөхцөл байдал Аль хэдийн болж өнгөрсөн зүйлийг илэрхийлэхэд хэрэглэнэ.	Ололт, нээлт	たら	今朝外に出たら、雨が降っていた。Өнөө өглөө гадаа гаргал бороо орж байсан.
		と	部屋の窓を開けると、海が見えた。Өрөөний цонх онгойлгонгуут далай харагдсан.
	Үргэлжилсэн үйл явдал	と	男は部屋に入ると、友達に電話した。Эрэгтэйг өрөөнд ортол утас дуугарсан.
	Урьдын зуршил, зан үйл	と	彼はお酒を飲むと、暴力を振るった。 Тэр эрэгтэй
		ば	父は東京に行けば、必ずお土産を買ってくれた。Аав токио явбал заавал авчирч өгдөг.

Монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөлийн талаар Ш.Лувсанвандан (1939он) “Монгол хэлний зүй”, П.Бямбасан “Монгол хэлний онол, бүтцийн асуудалд”, эрдэмтэн Ш.Лувсанвандан 1951, 1956 онд, профессор Г.Д.Санжеев 1958 онд, доктор С.Галсан 1975, 1966 онд хэвлүүлсэн “Орчин цагийн монгол хэлний зүй”, 1973онд хэвлэгдсэн “Дунд сургуулийн сурах бичиг”, М.Базаррагчаа “Монгол хэлний үйлийн тийн ялгал ” зэрэг бүтээлдээ монгол хэлний тийн ялгалын утга үүрэг, тоо, онцлогийн талаар судалгаа хийсэн байна. Ингэхдээ нөхцөл үйл, үйлийн тийн ялгал зэргээр нэрийдсээр ирсэн бөгөөд тооны хувьд 16, 15, 11 гэх мэтээр олон янзаар ангилсан ба М.Базаррагчаа орчин цагийн монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын 18 нөхцөл байна гэж үзээд утга, хэрэглээний онцлогийг нэг бүрчлэн гаргасан байна. Эдгээр 18 нөхцөлийг мэдэгдэхүүний талаас шалтгааны утгат, шалтгааны бус утгат⁵⁸ гэж ангилсан бөгөөд шалтгааны утгат үйлийн тийн ялгал нь тухайн 2

58 М.Базаррагчаа “Монгол хэлний үйлийн тийн ялгал”

үйлийн учир шалтгааны холбогдлыг зааж ихэвчлэн дараагийн үйл нь эхний үйлийн үр дүн болох утгатай. Харин шалтгааны бус утгат тийн ялгал нь тухайн 2 үйл нэг нь нөгөөгөөс шалтгаалахгүй, сүүлийн үйл нь өмнөхөө эсрэгцсэн шинжтэй байдаг. Шалтгааны утгат нөхцөлүүд нь япон хэлний болзол заасан холбох нөхцөл to, ba, tara- тай хэрхэн утга дүйж орчуулагдаж болох вэ гэдгийг уран зохиолын жишээн дээр харьцуулан үр дүнг графикаар товчлон харууллаа.

Судалгаанд ашигласан зохиолын зарим жишээг түүвэрлэн орууллаа.

- *Сүүлийн үеийн байнгын дадал хэвилийг илэрхийлэх утгатай.*

しかし、その日はまだ一日、鼻がまた長くなりはしないかと云う不安があった。そこで内供は誦経する時にも、食事をするときにも、暇さえあれば、手を出して、そっと鼻の先にさわって見た。/A.P/

Гэвч тэр өдөр бүхэл өдөржингөө хамар нь дахин урт болчих вий хэмээх зовиурт автсан хамбатан уншлагынхаа үед ч тэр хоол идэх үед ч тэр сав л хийвэл хамрынхаа үзүүрт гараа хүргэн үзчихээд байлаа. /Ц.О/

- *Өгүүлэгчийн аливаа үйлд хандаж буй хандлагыг илтгэх утгатай.*

それを真にうけて仕出しを頼みに来られたらどうするか。/A.P/

Хэрэв хэн нэгэн хоол захиалах гээд хүрээд ирвэл яах юм болоо?/O.A/

- *Эхний үйлээс дараагийн үйл шалтгаалах утгатай.*

“あたしがだまってたら、どうやって暮らしていくんですか、” /X.H/

-Би дуугүй болчихоор тэгээд яаж амьдрах болж байна? /Ц.О/

- *Өгүүлэгчийн бодол санаа, мэдрэмж, хандлагыг илтгэх утгатай.*

Эрэгцүүлэн санавал, эдгээр хэдэн үсэг нь түүний бие надаас салахад миний дэвтэр дээр тэмдэглэж өгсөн, сануулга лав мөн хэмээн сая мэдэвч, юу хэмээсэн утга нь басхүү далд амой. /Д.Н/

よくよく考えて見れば、これらの文字は彼女が私と別れるときに、手帳に書き記したに間違いなことが分かったが、しかし、そこに隠された意味が何なのかはまだ、わからない。/O.K/

- *Эхний үйл нь дараагийн үйлийн шалтгаан болох утгатай.*

—Одоо түүнийгээ санахаар тэр үеийн зүүдэлж байсан сайхан зүүд шиг санагдах юм. /Ч.О/

—今、そのことを考えると、当時の夢を見つづけた美しい夢のように思える。/O.III/

- *Эхний үйл нь дараах үйлийн зорилгыг заах утгатай.*

Жамба: -Одоо хариад л хуримаа хийнэ. /Ч.О/

ジャムバ：一今帰ったら、式をあげるんだ。/O.III/

- *Тухайн хоёр үйл дараалан болох утгатай.*

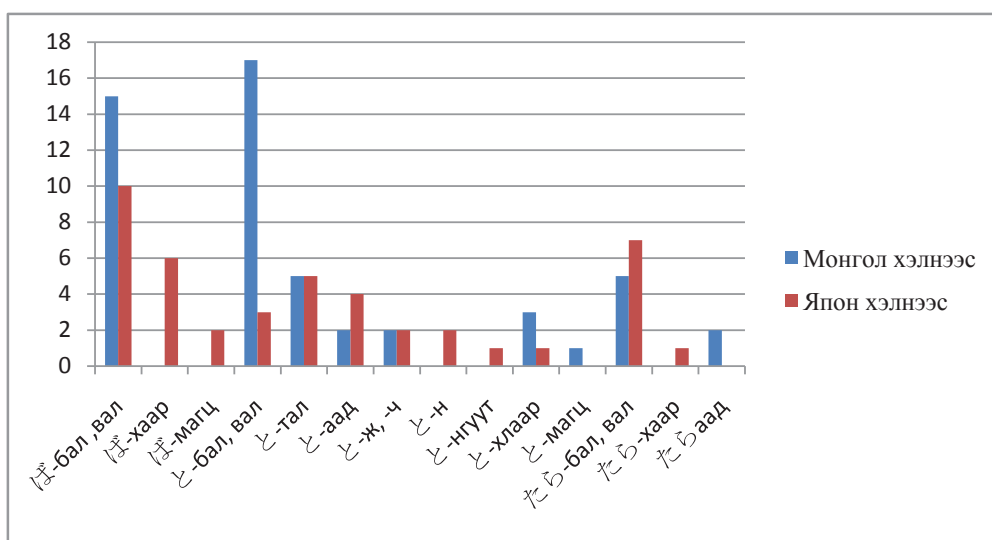
За хүүхэд минь сайн сайхан яваарай гэж хэлээд удалгүй нас баржээ. /Ц.Д/

それではおまえたち達者でなこう言うと父親はまもなく亡くなった。/O.K/

- *Эхний үйл нь болзох утга илтгэж, дараагийн үйл нь өгүүлэгч этгээдийн магадласан утгыг илтгэнэ.*

Эмээлээ бухандаа тохвол үс нь халцрах магадгүй гэж өөрөө үүрч харьсан гэж хүн ярих юм. /Ц.Д/

人々の話によれば、鞍を種牛に置くと背中の毛が。。け落ちるかもしれないと思ったので、自分で鞍を担いで帰ってきたのだそうだ。/O.K/

Энэхүү судалгаанд 6 зохиолоос (Ном зүй хэсгийн **Эх хэрэглэгдэхүүнээс харах**) жишээ болгон авсан 115 өгүүлбэрт япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “to”-60, “ba”-28, “tara”-30, монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөлийн “-бал, -вал, -ваас”-72, “-тал, -тэл, ”-10, “-аад”-14, “-хаар”-9, “-магц”-2, “-ж”-4, “-ч”-1, “-н”-2, “-нгуут”-1 тус тус гарчээ. Эдгээр нөхцөлүүд нь хоёр хэлнээ орчуулагдахдаа хоёр үйлийг холбох, үйлийн шалтгаант холбоог илэрхийлэх үндсэн утгаа хадгалан буусан байна. Уран зохиолын эхээс авсан жишээнээс үзэхэд монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын эдгээр нөхцөл нь япон хэлний үйлийн холбох нөхцөлийн утгуудтай дараах байдлаар дүйж байна.

Үүнд монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын 18 нөхцөлийн 1. болзох “-бал, -вал”, 2. Угтах “-тал”, 3. Урьдах “-хад, ход” 4. Урьдчилах “-аад”, 5. Дагалдах “-хаар”, 6. Бэлтгэх “-магц”, 7. Зэрэгцэх “-ж, -ч” 8. Хам “-н”, 9. Далимдах “-нгуут” гэсэн 9 нөхцөл Япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “to, ba, tara”-тай утга үүргийн хувьд тохирч байна. Мөн хоёр хэлний эдгээр нөхцөлүүд нь ерөнхийдөө бүгд хоёр үйлийн шалтгаант холбоо хамаарал, цаг хугацааны уялдаа холбоог илэрхийлдгээрээ ижил төстэй байгаа бөгөөд утгын хувьд хэрхэн дүйж буйг харгалзуулан тайлбарлая.

Япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “ba”-нь

- Өмнөх өгүүлбэрийн өгүүлэхүүн нь нөхцөл байдлыг илэрхийлэх утга нь Монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын дагалдах нөхцөл “-хаар, хлаар”-ын -Эхний үйлээс дараагийн үйл шалтгаалах утгатай,
- Бодит үнэн, эсвэл өөр өөр үйл явдлыг таамаглах утга нь -Дараагийн үйл нь эхний үйлтэй эсрэгцэх утгатай
- Таамаглах, төсөөлөх, хүсэл сонирхол,энгийн нөхцөл байдлыг илэрхийлэх утга нь Болзох нөхцөл “-бал, -вал” –ын -Өгүүлэгч этгээдийн санал бодол, мэдрэмж, үнэлэлт дүгнэлт, хандлагыг илэрхийлэх утгатай,
- Сүүлийн үйл нь хүсэл сонирхол илэрхийлсэн утгатай байх бөгөөд түүнийгээ биелүүлэхийн тулд юу чухал болохыг илэрхийлэх утга нь -Эхний үйл нь болзох утга илтгэж дараагийн үйл нь өгүүлэгчийн баталсан, дүгнэж шийдвэрлэсэн, -Эхний үйл нь дараагийн үйл үүсэх шалтгаан болох, -Эхний үйл нь дараагийн үйл болох нөхцөлийг бий болгох утгатай,
- Энгийн нөхцөл байдал, зүй тогтол, учир шалтгаан зэргийг илэрхийлэх утга нь - Хоёр үйлийн шалтгаант холбоог заах утгатай тус тус тохирч байна.
- Харин “Тага”-ийн Санал бодол, хүсэл зорилго, тушаал, захиас, заавар, харилцаа холбоо зэргийг илэрхийлэх утга нь монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын болзох нөхцөл “-бал, -вал”-ын -Өлгүүлэгчийн санал бодлыг илэрхийлэх утгатай,
- Эхний өгүүлбэрээс дараагийн өгүүлбэрлүү гол утга шилжих утга нь -Урьдчилах нөхцөл “-аад”-ын эхний үйл нь дараах үйлийн зорилгыг заах утгатай тохирч байна.

Мөн “to”-ийн• Эхний үйлийн үр дүнд дараагийн үйл бий болох утга нь- Монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын болзох нөхцөл “-бал, -вал”-ын

Хоёр үйлийн шалтгаант холбоог заах , Эхний үйл нь дараагийн үйл үүсэх нөхцөлийг бий болгох, -Эхний үйл нь дараагийн үйлийн хэр хэмжээг заах, Эхний үйл нь дараагийн үйл үүсэх шалтгааныг заах утгатай,

- Эхний үйл дуусмагц дараагийн үйл даруй эхлэх утга нь-Хоёр үйл цаг хугацааны хувьд бараг давхцах утгатай,
- Эхний үйл болж дуусмагц дараагийн үйл даруй болох утга нь- Бэлтгэх нөхцөл“-магц”-ын -Эхний үйл дуусмагц дараагийн үйл залгах утгатай,
- Хоёр үйлийн шалтгаант холбоог заах утга нь Угтах нөхцөл “-тал, -тэл, -тол,-төл”-ийн –Эхний үйл нь дараах үйлийн шалтгааны утгатай,
- Эхний үйл болж дуусмагц дараагийн үйл даруй болох утга нь □ Эхний үйл дөнгөж дуусмагц нөгөө үйл даруй эхлэх утгатай бөгөөд тэр нь санамсаргүй гэнэт болох утгатай (зарим тохиолдолд),

- Өмнөх үйл явдал болсны дараа үргэлжлээд дараагийн үйл заавал болох утга нь-Нэг үйл үргэлжилж байтал нөгөө үйл гэнэт хоромхон зуур таслан үйлдэх(цөөн тохиолдолд) , -Эхний үйлийн үр дүнд дараагийн үйл болох утгатай,
 - Эхний үйл болж дуусмагц дараагийн үйл даруй болох утга нь (хэдийгээр эхний үйл болж дуусна гэж байгаа боловч цаг хугацааны хувьд давхцах утгыг мөн илэрхийлнэ.) -Урьдчилах нөхцөл “-аад”-ын -Хоёр үйл зэрэг болох,
 - Нэг өгүүлэгдэхүүний үргэлжилсэн үйл хөдлөлийг ч мөн илэрхийлэх утга нь -Нэг үйлийн эзний үргэлжилсэн олон үйлийг илэрхийлэх,
 - Ерөнхий, бодит нөхцөл байдал, үр дүнг илэрхийлэх утга нь -Зэрэгцэх нөхцөл “-ж” ийн •Бодит байдал үнэн дүр төрх илтгэх,
 - Эхний үйл болж дуусмагц дараагийн үйл даруй болох утга нь “-ч”-ийн □Тухайн хоёр үйл цувж болох утгатай,
 - Эхний үйл болж дуусмагц дараагийн үйл даруй болох утга нь -Хамжих нөхцөл “-н”ийн -Эхний үйлийн үр дүнд дараагийн үйл болох утгатай тус тус дүйж байна. “tara” –ийн• Хоёр үйлийн зэрэг болох утга нь -монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөл “-нгуут”-ын хоёр үйл хам цагийг илэрхийлэх утгатай ,
- “to”-ийн• Эхний үйлийн үр дүнд дараагийн үйл даруй эхлэх утга нь –монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөл “-нгуут”-ын хоёр үйл цуван үйлдэгдэх буюу нэг үйл нөгөөгийнхөө шалтгаан болох утгатай тохирч байна.

Дүгнэлт

Монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөл нь зэрэгцсэн нийлмэл өгүүлбэр, холимог нийлмэл өгүүлбэр гээд бүх нийлмэл өгүүлбэрийн гишүүн өгүүлбэрүүдийг холбодог бол Япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл нь япон хэлний тодотгол гишүүн өгүүлбэр тэр дундаа болзох буюу нөхцөл байдал заасан өгүүлбэрийг л холбох үүрэгтэй.

Ингэхдээ ихэвчлэн болзол заах боловч “tara”-нь ярианы хэлэнд , “-ba”-албан бичгийн хэлэнд , “to”-нь хүүрнэл зохиол, бодит байдал зэргийг илэрхийлэхэд хэрэглэгддэг бол монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөлүүд нь бүгд яриа болон бичгийн хэлэнд адилхан хэрэглэгддэг.

Монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын 18нөхцөлийн 1.болзох “-бал, -вал”, 2.Угтах “-тал”, 3. Урьдчилах “-аад”, 4.Дагалдах “-хаар”, 5.Бэлтгэх “-магц”, 6.Зэрэгцэх “-ж, -ч” 7. Хам “-н”, 8. Далимдах “-нгуут” гэсэн ,шалтгааны утгат нөхцөл /шалтгааныбус утгат – нгууттай мөн тохирно/ япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “to, ba,tara”-тай утга үүргийн хувьд тохирч байна. Мөн хоёр хэлний эдгээр нөхцөлүүд нь ерөнхийдөө бүгд хоёр үйлийн шалтгаант холбоо хамаарал, цаг хугацааны уялдаа холбоог илэрхийлдгээрээ ижил төстэй юм.

Харьцуулсан жишээнээс харахад “ba–бал, вал; to-ж,-ч; to-тал; tara-бал, -вал; to-аад; гэсэн нөхцөлүүд нь утгын хувьд 2 хэлнээс тооны хувьд тэнцүү хэмжээнд орчуулагдсан бөгөөд дүрмийн номонд ихэвчлэн гардаг to-г -нгуут² нөхцөлөөр , tara-г -тал⁴ –нөхцөлөөр орчуулсан тохиолдол ганц ганц гарч байгаа нь эдгээр нөхцөлийг зөвхөн энэ нөхцөлөөр орчуулна гэж явцуу хүрээнд оноож болохгүйг харуулж байна. Гэхдээ энэ судалгаа нь зөвхөн утга зохиолын жишээн дээр авсан учир учир дутагдалтай байхыг үгүйсгэх аргагүй бөгөөд цаашид албан бичиг, ярианы хэлний жишээн дээр судлах хэрэгтэй юм.

Япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл “to, ba,tara”, монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөлд ялгаатай хэд хэдэн зүйл байна.

-Хэрэглээний хувьд япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл“to, ”-нь үүргэлжилсэн ,үгийн зохиол, бодит байдлыг илэрхийлэхэд , “ba” нь ихэвчлэн бичгийн хэлэнд (албан ёсны утга илэрхийлсэн) , “tara” нь ярианы хэлэнд хэрэглэгдэнэ гэсэн тогтсон хэрэглээний сэдэв байдаг бол монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөл нь “-руун, -рүүн”-ийг эс тооцвол бүгд яриа болон бичгийн хэлэнд аль алинд нь хэрэглэгддэг байна.

-Япон хэлний үйлийн холбох нөхцөл“ ba,tara”-нь өгүүлэгчийн бодол санаа, сэтгэлийн өнгө аясыг илэрхийлэх зарим тохиолдолд өгүүлбэрийн төгсгөлд сул үгийн үүргээр ордог бол монгол хэлний үйлийн тийн ялгалын нөхцөл бүгд сул үгийн үүрэг гүйцэтгэдэггүй.

Ном зүй

Нэг: Эх хэрэглэгдэхүүн

1.1 Монгол хэлнээс япон хэлрүү орчуулагдсан бүтээл:

1. Дамдинсүрэн. Ц. “Бух Гомбо”(япон хэлрүү орчуулсан Окада Казүюүки “種牛ゴンブ”) モンゴル文学への誘い、株式会社、2003.
2. Нацагдорж. Д. “Харанхуй хад”. (Япон хэлрүү орчуулсан Шибаяама Ютака. “黒い岩”) モンゴル文学への誘い、株式会社、2003.
3. Ойдов.Ч “Зам”(Япон хэлрүү орчуулсан Озава Шигэо “道”) 株式会社、1966.

1.2 Япон хэлнээс монгол хэлрүү орчуулагдсан бүтээл:

1. Акүтагава Рюносүкэ.“Хамар”.– Япон хэлнээс орчуулсан Ц. Онон “Хамар”. УБ., 2010.
2. АкүтагаваРюносүкэ “Аалзны шүлс” -Япон хэлнээс орчуулсан О.Амгалан УБ.,2011он
- 3.Хигүчи Ичиёо “Булингарт булан” – Япон хэлнээс орчуулсан Ц. Онон “Булингарт булан”. УБ.,2010. 8-68 тал.

Хоёр: Судалгааны бүтээл:

1. Бадрал.Ч “ Монгол- Япон, Япон- Монгол хэлний Хэл шинжлэлийн нэр томъёоны

- тайлбар толь ” Улаанбаатар 2009 он
2. Базаррагчаа. М “Монгол хэлний үйлийн тийн ялгал” Улаанбаатар 1999 он
 3. Базаррагчаа. М “Монгол хэлний өгүүлбэр” Улаанбаатар 2005 он
 4. Баттогтох. Р “Япон хэлний дүрэм” Улаанбаатар 2009 он
 5. Бямбасан. П “Монгол хэлний онол, бүтцийн асуудалд” Улаанбаатар 2006 он
 6. Лувсанвандан. Ш “Хэл шинжлэлийн асуудлууд” Улаанбаатар 1981 он
 7. 市川保子 (2009) “初級日本語文法と教え方のポイント” スリーエーネットワーク
 8. 小川譽子美口三枝令子 (2004) “日本語文法演習ことからの関係を表現—複文”
 9. 小川譽子美口三枝令子 (2001) “セルフマスターシリーズ7 条件表現”
 10. ツルバートル オノン (2011) 発見と協働を取り入れた翻訳授業の試み—「と」「ば」「たら」の使い分けをめぐる— . Journal of Japanese Language and Culture, Tom 7, page 59-84, The Japanese-Language Institute and National Graduate Institute for Policy Studies.
 11. 国際交流基金日本語国際センター “教師用日本語教育ハンドブック 3—文法 1”
 12. 村田水恵 “入門日本語の文法—日本語を一から学び直したいひとへ”
 13. 砂川有里子... “日本語の文法の辞典”
 14. 沖森卓也—林義之... “図解日本語”

Resume

People who are learning foreign languages ought to acquire four skills such as listening, speaking, writing and reading equally. To do so, it is vital to learn the grammar of the language that you are learning. There are many problems which can be occurred like misunderstanding, wrong expression and so on due to the misunderstanding and misuse of a grammar. In this paper, I aim to show the way of translation of Mongolian verbal suffixes of cause and Japanese verbal suffixes as “-to, -ba, -tara” based on the literature examples.